

vrt tako, kakor je treba. Slaba plača pa nam to nikakor ne dovoljuje. Ker pa je šolski vrt del šole, izdal je slavni c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko z 29. julija 1887. l. št. 1274 ta-le ukaz: „Na podlogi obstoječih postav je šolski vrt del šole. Ker pa mora za stvarne šolske potrebe skrbeti šolska občina, zato določuje tudi ta, kdo da uživa šolski vrt“.

Da bi učitelj plačeval vse troške obdelovanja in znabiti celó urejevanje šolskega vrta in za to imel vse dohodke taistega, ne gre; a pravično bi tudi ne bilo, zahtevati od krajnega šolskega sveta, da plača vse troške, dohodke pa bi spravil učitelj. Po mojem mnenju bilo bi najbolje, ako bi se ta stvar tako uredila:

1. Vsaka šola, oziroma šolska občina, naj dostavi šoli urejeni šolski vrt. Ako ni še kje urejen, to delo gotovo učitelj rad prevzame.

2. Krajni šolski svet plača vsa dninarska-težaška dela na vrtu, vsaj ne more zahtevati, da bi otroci, ali učitelj kopal, gnojil zemljo i. t. d.

3. Krajni šolski svet oskrbi tudi potrebno sortimentno sadno drevje, razna semena, divjake, gnoj i. t. d. ter za to vsako leto stavi primerno vsoto v letni proračun.

V stvarni pouk naj se krajni šolski svet ne meša; zato tudi ne sme določevati, kako drevje, seme i. t. d. je potrebno za vrt, kako orodje treba naročiti i. t. d., za vse to skrbeti mora pod nadzorstvom c. kr. okrajnega šolskega sveta učitelj voditelj.

Ako bi kateri krajni šolski svet ne hotel za šolski vrt nikake vsote določiti, — naj stori to c. kr. okrajni šolski svet; in ako bi krajni šolski svet za to določene vsote ne hotel oddati voditelju šole ali kupiti potrebne reči, naj dá c. kr. okrajni šolski svet to vsoto neposrednje šoli, vodstvo pa naj tudi neposrednje predloži račun o porabljenem denarju.

Vsa odgojena drevesa šolskega vrta so lastnina krajnega šolskega sveta, ta more z njimi dovoljno razpolagati. Pridelek zelenjave, cvetic, sočivja, krompirja i. t. d. in sploh, kar zraste na počivalnih lehah, uživa učitelj.

Ker uredi šolski vrt krajni šolski svet, lahko ta skrbi, da je za drevesnico odmerjen primeren prostor, in da dobí potem vsako leto precejšnje število sadnih dreves, katera mu obilo povrnejo za obdelovanje izdane denarje.

Da pa se to po postavnici poti uredí, stavim nasvèt, da naše društvo napravi v tem smislu prošnjo na c. kr. okrajni, oziroma deželni šolski svet, ob enem pa tudi enake predloge pošlje glavnemu zboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v razpravo, da ta potem ukrene tudi vse, kar je potrebno k rešitvi, ter se s tem šolsko vrtnarstvo, a z njim vred tudi občno sadjarstvo vzbuja in oživlja — v blagor naši domovini.

Iz šole za šolo.

Deček pri ptičjem gnezdu.

(Glej Praprotnikov „Abecednik“ str. 66!)

1. „Ljubi deček! prosim te,
Pusti moje gnezdice!
Tički notri so mladi,
Slabi so in še nagí.
O ne hodi blizu tjà,
Ker bojé se vsakega,
Bi zeló prestrašili
Tvojih črnih se očí.
Ubóžčekov usmili se,
Tjà ne hodi, slušaj me;	Bom ti pela pesmico,
Če me slušaš ptičico“.
	2. Videl gnezdice bi rad
Ljubih ptičkov deček mlad,
A na prošnjo ptičice
Le iz daleč gleda je.
Starka v gnezdice zletí,
Varno čuva ljubčke si;
Dečka gleda, hvali ga,
Da lepo ubogat' zná.

Opómnja. Podobe Winkelmann-ove kažejo ta prizor prav lepo. Ako ga šola ima, naj se učencem pokaže pred, predno se ta pripoved obravnava.

Pogovarja se o vsebini.

V senčnatem, listnatem gozdu je ptiček (pénica) na nizkem grmu naredil svoje stanišče — gnezdice. Starka pridno sedí na jajčkah in leže; on pa ji prepeva, jo razveseljuje, in ji nosi jesti. Mladiči se izvalé; stara jim nosita jesti, ker še niso godni in ne morejo leteti.

Deček pride po gozdu ter zapazi na tankih vejicah v grmu ptičje gnezdo. Stara ptička skrbno letata okolu gnezda in pazita, kaj bode deček storil. Dečku se zdí, da ga milo gledata in nekaj prosita. Kaj ga prosita? Kakó ga prosita? (Ljubi deček! prosim te, pústi moje gnezdice!)

Kaj se ptiček bojí? Za koga toliko skrbi? (Za svoje mladiče). Ptički imajo svoje mladiče radi. Naredé jim mehko, gorko posteljco, in nosijo jim hrane.

Kaj ptička še dečka prosita? (Prosita ga, da bi ne hodil blizu k gnezdú). Zakaj ga prosita, da ne bi šel blizu k gnezdú? (Mladi ptički bojé se vsakega, posebno pa bi se prestrašili dečkovih velikih, črnih očí in bi žalostno čivkali.) Kaj bi pa deček vender rad videl? (Gnezdice ljubih ptičkov.) Kaj li storí, da ptičkov preveč ne prestraši? (Le iz daleč gleda gnezdice.)

Kaj storí zopet starka? (Starka v gnezdice zletí.) Kaj zopet dela? (Varno čuva ljubčke si.) Kako se starka hvaležna kaže? (Dečka gleda, hvali ga, da lepo ubogat' zná.) **N a u k:** Nikoli ne smemo kake živali trpinčiti.

Žival je vsaka božja stvar,
Zato ne muči je nikár!

Pogovor o vremenu.

(Dalje.)

Kmet: Kaj Vi, gospod učitelj, tudi opazujete vreme?

Učitelj: Tudi pri naši šoli imam jaz to prostovoljno nalogo, da opazujem vremensko gibanje. To sem prevzel sam radovoljno, in opazujem po trikrat na dan ter zapišem vse, in konec meseca pa pošljem vse to c. kr. osrednjemu zavodu za vremenoslovje na Dunaj.

Kmet: Kaj pa opazujete?

Učitelj: Potrudite se z menoj, pa Vam pokažem. (Gresta gledat.) Tù med oknom imam barometer, na njem termometer; tukaj zunaj na severni steni imam še drug termometer. Kako vse to kaže, to zapišem zjutraj ob 7. uri, popoldne ob 2. in zvečer ob 9. uri. Poleg tega zapišem tudi, ali je nebo jasno, ali oblačno in koliko oblačno, potem, od katere strani oblaki prihajajo, kako močno veter piše. Vsako jutro tudi grem gledat na vrt v posodo, ki je ondi nastavljena, koliko je v zadnjih 24 urah dežja ali snega padlo.

Kmet: A, zato se je Vaša dekla šalila, da Vi hodite zjutraj na vrt kravo molžti, pa da v neki posodi le vode ali snega v sobo prinesete.

Učitelj: Naj se ljudje posmehujejo; jaz delam to za znanstvo, pa tudi za kratek čas. Vrhu tega privadil sem se s tem točnim opazovanjem na red, ko me je skoro sram, da bi brez potrebe zamudil, kdaj o pravem času zapisovati. Pa me tudi veseli, ko vidim, da je res skoro vselej tako vreme, kakeršno mi naš dober barometer pové; pa ta je tudi veliko stal. Dobila ga je naša šola od dobrega izdelovalca Dr. Houdeka iz Prage. Vse druge priprave, ki jih imam pri opazovanji, došle so mi pa brezplačno z Dunaja.

Kmet: Ali se tudi drugi učitelji s tem pečajo?